

УКРАЇНА

ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

01196, м. Київ, пл. Лесі Українки, 1

тел./факс: (+380 44) 286-82-88, www.cvk.gov.ua

01.07.2013 № 21-18-1221

Комітет

Верховної Ради України

з питань прав людини, національних меншин
і міжнародних відносин

на № _____ від _____

04-31/5-4088 (140314)
05.07.2013р.

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008

У зв'язку з надходженням до Центральної виборчої комісії 12 червня 2013 року із Секретаріату Кабінету Міністрів України листа Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин щодо питань, які обговорюватимуться на парламентських слуханнях на тему "Українська трудова міграція: стан, проблеми та шляхи їх вирішення", відповідно до повноважень Комісії повідомляємо.

Підставою реалізації виборцем свого права голосу на виборах є його включення до списку виборців на виборчій дільниці.

Відповідно до виборчого законодавства України списки виборців для закордонних виборчих дільниць складаються на підставі відомостей Державного реєстру виборців (далі – Реєстр).

Відомості про виборців, які проживають або перебувають за кордоном, подаються органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України керівниками відповідних закордонних дипломатичних установ України.

При цьому в Реєстрі облік громадян України, які проживають чи перебувають за межами України, здійснюється переважно на підставі даних консульського обліку, прийняття на який відбувається на добровільній основі.

Громадянин може перевірити своє включення до Реєстру. З метою здійснення такої перевірки кожен виборець, який проживає або перебуває за межами України, може особисто подавати запит щодо змісту його персональних даних у Реєстрі до закордонної дипломатичної установи України за місцем проживання чи перебування, пред'явивши при цьому паспорт громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичний паспорт, службовий паспорт або тимчасове посвідчення громадянина України (якщо особа недавно набула громадянства України). Закордонна дипломатична установа України невідкладно передає запит органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України (частина друга статті 21 Закону України "Про Державний реєстр виборців").

140214

Порядок звернення особи за власною ініціативою до органу ведення Реєстру щодо включення до бази даних Реєстру або зміни його персональних даних встановлено статтями 19 та 20 зазначеного Закону.

Зокрема, особа, яка набула права голосу або має право голосу і проживає чи перебуває за межами України, однак виявила, що вона не включена до Реєстру, може звернутися із заявою щодо свого включення до Реєстру до закордонної дипломатичної установи України за місцем проживання чи перебування (частина третя статті 19 цього ж Закону). Крім того, виборець, який проживає чи перебуває за межами України, в разі зміни його персональних даних, зокрема виборчої адреси, може особисто звернутися до відповідної закордонної дипломатичної установи України із заявою про внесення змін до його персональних даних у Реєстрі (частина перша статті 20 вказаного Закону). При цьому закордонна дипломатична установа України невідкладно передає відповідну заяву разом з документами (їх копіями), що додаються до неї, органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України.

З огляду на таке законодавче врегулювання питання обліку виборців, які проживають або перебувають за межами України, зазначені виборці для реалізації своїх виборчих прав повинні перебувати на консульському обліку в закордонній дипломатичній установі України (відомості щодо таких виборців передаються до органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України – суб'єкта складання списків виборців на закордонних виборчих дільницях) або ж особисто ініціювати своє включення до Реєстру чи зміну своєї виборчої адреси на адресу перебування за межами України, в тому числі й після відповідної перевірки змісту своїх персональних даних у Реєстрі.

На жаль, під час чергових виборів Президента України 2010 року, народних депутатів України 2012 року мали місце окремі випадки невключення виборців до списку виборців на закордонній виборчій дільниці, переважно причиною чого було те, що виборець не перебував на консульському обліку або на момент формування списків виборців був знятий з нього.

Законами України "Про вибори народних депутатів України", "Про вибори Президента України" передбачено, що дільнична виборча комісія закордонної виборчої дільниці наступного дня після отримання попереднього списку виборців надає його для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

У зв'язку із цим є актуальною проблема пошуку громадянина України у списку виборців на закордонній виборчій дільниці. Так, відповідно до частини шостої статті 27 Закону України "Про Державний реєстр виборців" відомості про виборців у списку зазначаються в порядку їх виборчих адрес так, щоб відомості про виборців з однаковою виборчою адресою у списку виборців були розміщені поруч.

З огляду на це під час організації виборів народних депутатів України 2012 року Міністерством закордонних справ України порушувалося питання щодо можливості надання дільничним виборчим комісіям закордонних виборчих дільниць списків виборців не лише на паперових, а й на електронних носіях, що законами України не передбачено.

Транслітерація поштових адрес виборців, які проживають чи перебувають за межами України, ускладнює пошук громадян у списку виборців, а тому наявність його також і в електронному вигляді полегшила б для них процес ознайомлення з таким списком.

З метою сприяння реалізації виборчих прав громадян України Центральна виборча комісія рекомендувала органу ведення Реєстру в Міністерстві закордонних справ України разом із списками виборців на закордонних виборчих дільницях передавати відповідним дільничним виборчим комісіям в електронному вигляді окремі дані про виборців, включених до списків виборців (прізвище та ініціали виборця, його номер у списку), що значно спростило пошук виборців у списках виборців.

Варто наголосити, що законами України "Про вибори Президента України", "Про вибори народних депутатів України" передбачено порядок звернення виборця із заявою про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб.

Так, відповідно до частини сьомої статті 44 Закону України "Про вибори народних депутатів України" заява виборця про уточнення списку виборців може бути подана до дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці не пізніш як за п'ять днів до дня голосування. При цьому вказаним Законом заборонено в день голосування включати виборців до списку виборців на закордонній виборчій дільниці.

Разом з тим, за змістом частини п'ятої статті 36¹ Закону України "Про вибори Президента України" кожен громадянин може подати скаргу щодо неправильностей у списку виборців на закордонній виборчій дільниці до відповідної дільничної виборчої комісії не пізніше ніж за одну годину до закінчення голосування.

Зазначена норма вказаного Закону, на відміну від положень Закону України "Про вибори народних депутатів України", надає виборцю можливість звернутися до дільничної виборчої комісії закордонної виборчої дільниці стосовно уточнення списку виборців безпосередньо в день голосування.

Однак включення виборців до списків виборців на підставі їх звернень, поданих у день голосування, може зумовити нестачу на виборчій дільниці виборчих бюлетенів, оскільки на загальнодержавних виборах виборчі бюлетені для кожної виборчої дільниці виготовляються не пізніш як за сім днів до дня голосування у кількості, що на 0,5 відсотка перевищує кількість виборців, включених до списку виборців на виборчій дільниці.

Центральна виборча комісія системно опрацьовує проблемні питання щодо складання та уточнення списків виборців на закордонних виборчих дільницях з урахуванням особливостей обліку виборців, які проживають чи перебувають за межами України, з метою підготовки пропозицій щодо вдосконалення виборчого законодавства України.

Стосовно забезпечення можливості громадянам України, які тривалий час перебувають за кордоном, брати участь у голосуванні за кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах зазначаємо.

Відповідно до частини першої статті 18 Закону України "Про вибори народних депутатів України" вибори депутатів проводяться у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, який включає в себе всю територію України та закордонні виборчі дільниці, та у 225 одномандатних виборчих округах, що утворюються Центральною виборчою комісією та існують на постійній основі.

Частиною другою статті 22 Закону України "Про вибори народних депутатів України" (в редакції, що діяла до 4 квітня 2012 року) було встановлено, що закордонні виборчі дільниці утворюються Центральною виборчою комісією при закордонних дипломатичних установах України, у військових частинах (формуваннях), дислокованих за межами України, з рівномірним віднесенням до всіх одномандатних округів, які утворюються на території столиці України – міста Києва.

Рішенням Конституційного Суду України від 4 квітня 2012 року № 7-рп/2012 визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення "з рівномірним віднесенням до всіх одномандатних округів, які утворюються на території столиці України – міста Києва" частини другої статті 22 Закону України "Про вибори народних депутатів України".

З дня ухвалення вказаного Рішення Конституційного Суду України положення закону, визнані неконституційними, втратили чинність.

При цьому в мотивувальній частині зазначеного Рішення Конституційний Суд України зауважив, що виборці, які проживають або перебувають за межами України, за існуючою пропорційно-мажоритарною виборчою системою реалізують своє виборче право лише за пропорційною складовою змішаної виборчої системи.

За змістом частини другої статті 150 Конституції України рішення Конституційного Суду України є обов'язковими до виконання на території України, остаточними і не можуть бути оскаржені.

Центральна виборча комісія є правозастосовчим органом, який згідно з частиною другою статті 3 Закону України "Про Центральну виборчу комісію" зобов'язаний діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією України та законами України.

Частиною третьою статті 77, пунктом 20 частини першої статті 92 Конституції України визначено, що організація і порядок проведення виборів народних депутатів України встановлюються виключно законами України.

Таким чином, забезпечення реалізації права громадян України, які проживають або тривалий час перебувають за межами України, брати участь у голосуванні за кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах можливе лише шляхом внесення відповідних змін до Закону України "Про вибори народних депутатів України".

З повагою

Заступник Голови
Центральної виборчої комісії

Ж. УСЕНКО-ЧОРНА